

HOZAT’TA SOSYALİST BELEDİYESİZLİK DENEYİMİ (2004-2014)

ÖZAN DOĞAN*

Giriş

Yerel yönetimler; ekonomik, siyasî, sosyal ve kültürel boyutları itibarıyla hemen her dönem önemli bir tartışma başlığı olmuştur. Kapitalizmin neoliberal dönemiyle birlikte yerel yönetimler, uluslararası sermayenin ihtiyaçları çerçevesinde yapılandırılmış, yerelliklerin birbirinden farklı olan dinamikleri kapsanarak sistemin varlığı güçlendirilmek istenmiştir. “Sınırların aşındığı”, her şeyin büyük bir hızla değişerek satılabilir metaya dönüştüğü bu dönemde, yerelliklerin “farklılıklarını pazarlamak” temel tutumlardan birisi olmuştur.¹ Bununla birlikte değişen sosyo-ekonomik koşulların yarattığı sonuçlar son derece eşitsiz gelişmiştir. Zygmunt Bauman, bu eşitsizliğin, bazılarımızı gerçek anlamda ‘küresel’ hale getirdiğini bazılarımızı ise hayat oyununun kurallarını koyanın da gidişatını belirleyen de ‘küreseller’ olduğu bir dünyada hiç de memnuniyet verici ya da tahammül edilir bir durum olmayan ‘yerellik’lere saplayıp kaldığını tespit etmiştir.² Bauman’ın bahsini yaptığı “tahammül edememe” durumunun

---

* Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Mezunu.

¹ Neoliberalizm ve yerel yönetimler arasındaki ilişkinin gelişimi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. *Devrimci Halkçı Yerel Yönetimler Umut ve Mücadele Mekânlarından Deneyimler*, Patika Kitap.

² Zygmunt Bauman, *Küreselleşme ve Toplumsal Sonuçları*, Ayrıntı Yay., İstanbul, 2012, s. 9.

kapitalizm karşıtı arayışları arttırdığı söylenebilir. Nitekim bu dönemde, sosyalist hareketin de yerelliklerde yaşanan yapısal dönüşümlere ve bu sürecin sonuçlarına ilişkin çeşitli tespitler yaptığı görülmektedir. Sosyalist hareket, siyasal iktidarın vesayeti altında olan yerel yönetimleri devrimci bir niteliğe büründürerek, hem halktan yana müdahaleler yapmayı hedeflemekte hem de toplumsal muhalefeti destekleyici bir işlev kazandırmak istemektedir.³ Taban tabana zıt olan iki farklı dünya görüşü, yerelliklerde oldukça farklı örneklerin ortaya çıkışına zemin hazırlamıştır. Bir tarafta bireyi, toplumu ve doğayı nesneleştiren neoliberal yerel yönetim örnekleri sergilenirken diğer tarafta kapitalist sistemin siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel kısıtlamalarına rağmen yerel yönetimleri “toplumsallaştırmayı” hedefleyen örnekler sergilenmiştir.

Türkiye sosyalist hareketinin tarihinde yerelliklerin çelişkilerine doğrudan müdahil olarak “yeni bir yönetim” modeli oluşturma pratikleri, özellikle son kırk yıllık zaman diliminde, çeşitli boyutlarda görünür olmuştur. 1977 yılında İstanbul’da, 1 Mayıs Mahallesi’nin kuruluşu ve akabinde başka mahallelerde de hayat bulmaya başlayan pratikler, bahsini ettiğim görünür olma halinin kentsel mekâna aşağıdan müdahale⁴ boyutunu teşkil etmektedir. Başka bir boyutu ise 1979 yılında Fatsa’da belediye seçimlerine bağımsız olarak katılan sosyalistlerin, Fikri Sönmez şahsında seçimleri kazanması oluşturmaktadır. Bu süreçlerde sosyalist hareketin yerelliklerde kullandığı yol ve yöntemler farklı olmasına karşın amaçlarını ortak bir fikrin yönlendirdiği söylenebilir: “Sosyalist programla yereli yönetmek”.

Bahsi geçen örnekler 1980 darbesiyle etkisini yitirmiş ve sosyalist hareket yeni bir yerel yönetim örneğini ancak 2004 yılında Dersim/Hozat’ta çıkarabilmiştir.⁵ 2004-2014 yılları arasında Hozat Belediyesi’nde gö-

---

³ Sosyalistlerin Hozat yerel yönetim programlarında yaptığı tespitlere atıf yapılmıştır.

⁴ 1 Mayıs Mahallesi örneğinde kent mekânına aşağıdan müdahale deneyimi hakkında bilgi için bkz. Şükrü Aslan, “Kent Mekânına Aşağıdan Müdahalenin Bir Örneği Olarak 1 Mayıs Mahallesi Deneyimi”, *Devrimci-Halkçı Yerel Yönetimler Umut ve Mücadele Mekânlarından Deneyimler*, Patika Kitap, 2013, ss. 175-190.

⁵ Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP), 1999 yılında Geçit (Erzincan) ve Ağılbaşı (Malatya/Darende) beldelerinde; 2004 yılında Hopa (Artvin) ve Bahadın Beldesi’nde (Yozgat) seçimleri kazanmıştır. Bu önemli örneklerle rağmen, yerelliklerde radikal bir dönüşüm gerçekleştirmeye

rünür olan söylem ve pratiklerin, sosyalist yerel yönetim örnekleri dikkate alındığında, hem bir ilk hem de özgün bir deneyim olduğu söylenebilir. Hozat örneği ilktir; çünkü Türkiye sosyalist hareketinin yüz yılı aşkın tarihinde ilk defa bir belediye, sosyalist perspektifle on yıl yönetilmiştir. Hozat örneği, aynı zamanda özgündür; çünkü halkın büyük çoğunluğunun Kürt ve Alevi olduğu bir bölgede, sosyalist söylemler kimlik ve inanç eksensli talepleri de kapsayacak şekilde pratikleştirilmiştir.

Bu çalışmada, Hozat Belediyesi'nde sosyalist yerel yönetim fikrinin 2004 ve 2009 seçimlerinde hangi söylem ve pratiklerle görünür olduğu, sosyalist yerel yönetim deneyimlerine Hozat Belediyesi'nin ne gibi katkılar yaptığı ve neleri eksik bıraktığı tartışılmıştır. Dönem analizleri yapılırken esasta sosyalist harekete atf yapılmıştır. Zira Hozat Belediyesi' 2004 ve 2009 yerel seçimlerinde, sosyalist hareketin gerçekleştirdiği seçim ittifakı neticesinde kazanılmıştır.⁶ Bu nedenle sosyalist hareketin Hozat yerel yönetim sürecine eşlik eden tespitlerine öncelik verilmiş, on yıllık süreci şekillendiren siyasal ortama işaret etmenin daha bütünlüklü bir okumaya vesile olacağı savunulmuştur. Bununla birlikte 2004-2014 yılları arasında belediye başkanlığı görevini sürdüren Sayın Cevdet Konak'la mülakat gerçekleştirilmiş, dönemle ilgili çok sayıda bilgi ve belgeye ulaşılmıştır.

Makalenin ziyadesiyle önemli olduğunu düşündüğüm tali amacına da küçük bir parantez açmak istiyorum. Neoliberal dönemde, sosyalist yerel yönetim pratiklerinin üzerinde ciddiyetle durulması gereken tartışma başlıkları çıkardığı kanaatindeyim. Örneğin, neoliberal sistemin sosyalist örnekleri içerip içermediği, sosyalistlerin programatik söylemleriyle pratikleri

---

yönelen bir hat oluşturulamamıştır. Hozat örneği, hem birçok alanda radikal sosyalist pratiklerin görünür olması hem de iki dönem arka arkaya belediyenin kazanılması bakımından ayırt edici özellikler göstermektedir.

⁶ 2004 yılında seçim ittifakı Demokratik Haklar Platformu (DHP, ilerleyen yıllarda ismini Demokratik Haklar Federasyonu olarak değiştirmiştir. DHP, 2009 yılında çeşitli demokratik kitle örgütlerinin de katılımıyla Dersim Demokratik Halk Dayanışması'nı oluşturmuştur. Aynı dönemde Hozat Demokratik Halk Dayanışması kurulmuştur), Partizan, Ezilenlerin Sosyalist Partisi (ESP), Emegın Partisi (EMEP), ÖDP, Demokratik Halk Partisi (DEHAP daha sonra sırasıyla Demokratik Toplum Partisi –DTP–, Barış ve Demokrasi Partisi –BDP– ve Halkların Demokratik Partisi –HDP– adıyla faaliyetlerini sürdürmüştür), sendikalar ve demokratik kitle örgütleri tarafından oluşturulmuştur.

arasında ne oranda uyum sağladığı kapsamlı analizlere tabi tutulmalıdır. Bu düşüncelerden hareketle Hozat örneğini değerlendirirken pratikten kastım, birincil olarak yapılan yol, kanalizasyon, konut, park ve bahçe hizmetleri olmamıştır. Sistemin, sosyalist belediyeler üzerindeki kısıkcı göz önüne alındığında asgari belediyeçilik hizmetlerinin dahi zorluklarla yerine getirildiği ifade edilmelidir. Sosyalistler, Hozat Belediyesi'nde bu zorlukları fazlasıyla yaşamıştır. Böylesi koşullarda asgari belediyeçilik hizmetlerinin yerine getirilmesi son derece önemlidir; fakat sosyalist yerel yönetim bahsinde bu çalışmalar ikincil plandadır. Öncelikli olan insanı, toplumu, doğayı özgürleştiren yeni ilişkiler ortaya çıkarılmasıdır.⁷ Bu da yerelliklerin sosyal, kültürel ve siyasal hayatının radikal bir şekilde değişimi ile mümkündür. Zira toplumsal mücadeleler tarihi, yerelliklerde anlamlı bir fark yaratılmadığı durumda sıradanlaşarak seçim figürü haline gelen yahut piyasalaşarak notaljik nesnelere haline dönüşen örneklerle doludur. Hozat örneği, bu hayati tartışmayı sürdürmek bakımından da önemli veriler sunmaktadır.

Hozat Belediyesi'nde Sosyalist Dönem Başlıyor:⁸ 28 Mart 2004

1947 yılında belediye statüsü kazanan Hozat, 2000'li yıllara kadar siyasi iktidarın taleplerine cevap olan yerel yönetim örneklerine sahne olmuştur. Sosyalist hareket, Hozat'ta 1977 ve 1994 yerel seçimlerine müdahil olmuş fakat bütünlüklü sonuçlar elde edememiştir. 1977'de sosyalist hareketin kendi arasında yaşadığı ayrışma neticesinde Partizan grubu Süleyman Kahraman'ı desteklemiş, Dev-Yol ise Zeki Doğan'ı aday göstermiştir. Süleyman Kahraman seçimleri kazanmış, fakat yerelde sosyalist temelde bir belediyeçilik gerçekleştirilmemiştir. 1994 yerel seçimlerine de farklı listelerle hazırlanan sosyalistler, daha sonra güncel politik gelişmeler nedeniyle seçimlere katılmama kararı almıştır. Seçimi kazanan Celal Doğan'ın istifa etmesinden sonra 1995 yılında yeniden seçime gidilmiş, sosyalistler

---

⁷ Yüksel Akkaya, bu durumu yeni insanı yaratma önceliği olarak ele alır. Foti Benlisoy ise halkın kendi yaşamını fiilen idare etme gücü ve kapasitesinin artırılması olarak değerlendirir. Ayrıntılı bilgi için bkz. *Devrimci- Halkçı Yerel Yönetimler Umut ve Mücadele Mekânlarından Deneyimler*, A.g.e., s. 48 ve s. 69.

⁸ Makalenin ikinci ve üçüncü başlıklarında genel hatlarıyla sosyalistlerin seçimleri kazandıkları siyasal ortam tartışılmış, yerel yönetim çalışmalarına ise ilerleyen başlıklarda yer verilmiştir.

bu seçimde Şerafettin Halis'i destekleme kararı almıştır. İlk sayım sonuçlarına göre Halis seçimi kazanmış, fakat oyların bir kısmı geçersiz sayılarak Şerafettin Halis ve Celal Doğan'ın aldığı oylar eşitlenmiştir. "Eşit oy alan" adaylar arasında kura çekilmesi önerilmiş, yapılan çekilişte Celal Doğan seçimleri kazanmıştır. 2000'li yıllarla birlikte sosyalistler yerel yönetimleri tekrar gündemlerine almış, geçmiş örnekleri değerlendirmiş ve 2004 seçimlerine daha programlı bir katılım ön görmüştür. Uzun hazırlık süreci neticesinde, sosyalistler, 2004 yerel seçimlerine ortak bir programla katılmaya karar vererek Cevdet Konak'ı bağımsız aday olarak göstermiştir.⁹

2004 yerel yönetim programında, Hozat Belediyesi'nin halkın sorunlarına çözüm bulmak yerine, halk açısından soruna dönüşen bir kurum haline geldiğini tespit eden sosyalistler, Hozat Belediyesi'nin yıllarca, gerek sistem partileri gerekse de bireyler tarafından kötü yönetildiğini savunmuştur.¹⁰ Gelenekselleşmiş belediye yönetimine karşı halkçı, katılımcı, demokratik ve şeffaf bir yönetim anlayışını Halk Meclisleri vasıtasıyla hayata geçireceğini ilan eden sosyalistler, Hozat'ta gerçekleştirecekleri somut birtakım projelere de yer vermiştir. Sosyalistler, halkın inisiyatifini geliştiren bir yönetim anlayışı geliştirmenin, kapitalizmin etkilerini kırarak yeni bir kültür ve düşün ortamı doğuracağını savunmuştur.¹¹

Sosyalist hareketin Hozat yerel yönetim programı incelendiğinde öne çıkan en özgün tespitin, ilçe halkı üzerinde etkisini gösteren aşiret ilişkilerine dayalı bölümlenme olduğu söylenebilir. 2004 yerel seçim programında belediyelerin aşiret egemenliğini geliştirici işlevler üstlendiği tespit edilmiş;¹² 2009 yerel seçimlerinde ise "kan bağıyla değil, düşünce ve yaşam tarzıyla kardeşiz"¹³ söylemi öne çıkarılmıştır. Seçim süreçlerinde,

---

⁹ 21.02.2018 tarihinde Cevdet Konak'la yapılan mülakatta aktarılan bilgilerdir. Konak, Partizan'ın (sonraki yıllarda) 1977'de Süleyman Kahraman'ı destekleme tutumlarının yanlışlığını kabul ettiğini aktarmıştır. Ayrıca Konak, 2004 seçimlerinde Hozat'ta sosyalist hareketin ortaklaşması ve seçimlerin kazanılmasında Demokratik Haklar Platformu'nun (DHP) belirleyici düzeyde katkı yaptığını belirtmiştir.

¹⁰ 2004 Yerel Yönetim Programı, *A.g.e.*, ss. 1-2.

¹¹ 2004 Yerel Yönetim Programı, *A.g.e.*, ss. 2-10.

¹² 2004 Yerel Yönetim Programı, *A.g.e.*, s. 1.

¹³ Bu ifadeye 2009 Yerel Yönetim Programı'nın ön kapağında yer verilmiştir.

özellikle kırsal yerleşim alanlarında aşiret olgusu ve akrabalık ilişkilerinin önemli belirleyenler haline geldiği bilinmektedir. Aileler/aşiretler arasında yıllarca süren anlaşmazlıklar ya da seçmenler arasında çoğunluğu teşkil eden ailelerin tutumları seçim sonuçlarına etki edebilmektedir. Bu durum, Hozat'ta sosyalistlerin seçimlere katıldığı dönemler de dâhil olmak üzere her zaman çeşitli düzeylerde kendisini göstermiştir. Bu ilişkiselliğin “belediyede işe girmek”, “meclis üyesi olmak”, “belediyenin imkânlarından faydalanmak” gibi vaatlerle maddi bir temele yaslandığı söylenmelidir. Konak’a göre 2004 öncesi dönemlerde Hozat Belediyesi’nde başkanlık görevini icra eden kişilerin değişmesiyle birlikte, belediye olanaklarından faydalanan aileler de değişmiştir. Örneğin işe alımlar sonucu Hozat gibi küçük bir ilçede belediyenin personel sayısı 53’e ulaşmıştır.¹⁴

Sistem kaynaklı sorunlardan bir tanesi de seçmen sayısının manipüle edilmesi durumudur. Aşağıdaki tabloda, yerelnet.org.tr’nin verilerine dayanılarak 1989-2014 yılları arasında Hozat’ta tescillenen seçmen sayılarına yer verilmiştir.

Yıl	Seçmen Sayısı
1989	2.058
1994	2.154
1999	2.840
2004	3.670
2009	2.872
2014	2.831

Tablodan da anlaşılacağı üzere 1994-2004 yılları arasında Hozat’ta seçmen sayısı sıra dışı bir artış göstermiştir. On yıllık süre zarfında kaydedilen 1.516 yeni seçmenin 830 tanesi 2004 seçimlerinden önce kaydedilmiştir. Sosyalistler seçmen listelerinde yaptıkları incelemeler neticesinde Hozat seçmeni olmayan köylülerin kayıtlarının Hozat’a taşındığını ve asker/polis kayıtlarında da önemli bir artış gerçekleştiğini tespit etmiştir. 2004 seçim-

¹⁴ Cevdet Konak, personel sayısının fazla olmasının kimi sorunları sosyalistlerin gündemine taşıdığını söylemiştir. İhtiyaca göre gerçekleştirilmeyen işçi alımlarının, hem halk arasında huzursuzluğa neden olduğunu hem de büyük bir ekonomik külfet yarattığını aktaran Konak, bu durumun (işçilerin de rızası alınarak) kurumlar arası tayinler gerçekleştirilmek suretiyle çözüldüğünü vurgulamıştır. 2014 yılında belediye “halka teslim edildiğinde” personel sayısının 24 olduğunu aktarmıştır.

lerinden önce gerçekleştirilen kitlesel kayıtlara rağmen takip eden yıllarda yüzlerce kişi kayıtlarını tekrar bağlı buldukları köylere taşımıştır.¹⁵

Sonuç olarak sosyalistler, 2004 yılında, sistemin yerel yönetim anlayışını çeşitli boyutlarıyla eleştirmiş, kutuplaştırıcı dille mücadele etmiş, sistem kaynaklı manipülasyonlara karşın somut projelerin eşlik ettiği söylemlerle seçimleri kazanmıştır. 28 Mart 2004, sosyalist hareket açısından yerel yönetimlerde yeni bir örneğin başladığı tarih olarak kayıtlara geçmiştir.

Sosyalist Yerel Yönetimde İkinci Dönem: 29 Mart 2009

Sosyalistler, 2009 yerel seçimlerine de ortak program ve Cevdet Konak'ın adaylığıyla dahil olmuştur. Bu dönemde, beş yıllık birikimi ikinci beş yıla taşımak temel hedef olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla sosyalistlerin 2004 seçimlerinden oldukça farklı koşullar altında seçimlere katıldığı ifade edilmelidir. Zira beş yıllık süreç, sosyalistlerin yönetim anlayışını değerlendirmek bakımından belirli bir ölçütün oluşmasına olanak tanımıştır.

2009 programında Hozat'a dair somut hedeflerin ağırlık oluşturduğu görülmektedir. Çalışmaları süren ya da çalışma kapsamına alınan çok sayıda altyapı projesi, kentsel düzenleme, park-bahçe hizmeti ile sosyal ve kültürel hedefler beş yıllık zaman diliminde önemli mesafeler kat edildiğini göstermektedir. Bu dönemde sosyalistler, Hozat Belediyesi'nin araç gereç ihtiyaçlarını ve altyapı sorunlarını büyük oranda çözmüş ve kısıtlı imkânlar altında, onlarca yılda yapılan hizmetlerin toplamından fazla iş üretmiştir.¹⁶

Diğer taraftan sosyalistler, Hozat halkının inanç ve kimlik eksenli taleplerine yaklaşım konusunda ayırt edici bir tutum izlemiş; yok sayılan ya da ötekileştirilen dil ve inançlara kendilerini özgürce ifade edebilecekleri ortam sağlamıştır. Bu tutumun sistemle sosyalistler arasındaki farkın belirginleşmesine ve yeni bir kültür ortamının şekillenmesine hizmet ettiği söylenebilir.¹⁷

---

¹⁵ 21.02.2018 tarihinde Cevdet Konak'la gerçekleştirilen mülakat notları.

¹⁶ Ayrıntılı bilgi için 2009 ve 2014 Hozat yerel yönetim programları ile "01 Nisan 2004-31 Aralık 2008 Dönemlerine Ait Hozat Belediyesi Çalışma Raporu"na bakılabilir.

¹⁷ Bu başlık altında; halkın kamusal alanda anadilini konuşması, çok dilli belediyeçilik hizmeti verilmesi, Cemevi inşaatına başlanması, halkın kültürel mirasına sahip çıkılması gibi her biri

Birinci beş yıllık dönemde halk meclislerinin oluşturulamaması ise önemli bir eksik olarak tespit edilmiş ve özeleştiril bir yaklaşımla Hozat halkıyla paylaşılmıştır. Bu zaman diliminde Hozatlıların, önceki belediye örnekleriyle kıyaslandığında, belediye çalışmalarında daha belirleyici olduğu söylenebilir. Sosyalistler, meclis toplantılarını halka açarak ve geniş halk toplantıları düzenleyerek halkın belediye yönetimine katılımını arttırmaya çalışmış,¹⁸ fakat kurumsallaşmış halk meclislerinin oluşturulmaması, halkın gerçek manada özneleşmesini engellemiştir. Sosyalistler bu görevi ikinci beş yıllık dönemde gerçekleştirme sözü vermiştir.

Sosyalistler böylesi bir ortamda 2009 seçimlerini kazanarak önemli bir başarı elde etmiştir. Bu sonuçtan hareketle hem çalışmaların olumlandığı hem de sosyalist yerel yönetim programına güven duyulduğu söylenebilir. Aşağıdaki tabloda 2004 ve 2009 yıllarına ait Hozat yerel seçim sonuçları yer almaktadır.

Parti	2004 Sonuçları	2009 Sonuçları
BAĞIMSIZ (Cevdet KONAK)	956	1.081
CHP	467	857
AKP	191	126
DYP	586	
BTP	11	
GP	7	
MHP	15	24
DSP		42

2004 ve 2009 sonuçları karşılaştırıldığında sosyalistlerin oylarında artış olduğu görülmektedir. Toplam seçmen sayısının az olduğu bir ilçede 125 yeni oy alınması önemsiz değildir. Bununla birlikte CHP oylarında da önceki döneme oranla ciddi bir artış olduğu görülmektedir. Dersim'in ilçelerinde aile/aşiret tutumuyla şekillenen tercihlerin CHP, Demokratik Sol Parti (DSP), Doğru Yol Partisi (DYP) (hatta kimi ilçelerde AKP)

---

kendi başına önem taşıyan çalışmalar yapılmıştır. Ayrıntılı bilgi için 2009 ve 2014 Hozat yerel yönetim programları incelenebilir.

¹⁸ Devrimci Güç Birliği 2014 Yerel Yönetim Programı, *A.g.e.*, s. 14.

adıyla görünür olduğu bilinmektedir.¹⁹ Karşılıklı fayda esasına dayanan bu ilişkiler ağı hemen her seçim döneminde tekrarlanmaktadır. Hozat'ta DYP ya da CHP'ye oy veren bireylerin bu partilerin programlarından ziyade adaya oy verdikleri söylenebilir. Dolayısıyla 2009 yılında CHP oylarındaki büyük artış, aynı zamanda adayın kişisel, aile ve aşiret ilişkilerine ve bu temelde gerçekleşen ittifaklara işaret etmesi bakımından önemlidir. Cevdet Konak'a verilen oyların tamamının sosyalistlerin programına verildiğini iddia etmek güçtür; fakat sosyalistlerin Hozat'ta alışlagelmiş "siyaset yapma" biçiminde değişimler yarattığını da söyleyebiliriz. AKP ve MHP'nin ise Hozat'taki temsilcilerine sembolik anlam yükledikleri ve yereldeki asker/polis oylarını aldıkları anlaşılmaktadır.²⁰

Hozat Örneğinin Ön Plana Çıkan Özellikleri

David Harvey, 1990'ların başına gelindiğinde Marksist kuramın entelektüel ağırlığının ölümcül bir inişe geçtiğini ve serbest piyasa kapitalizminin muzaffer bir edayla hareket ettiğini tespit etmiştir. Harvey, bu dönemde Marx'ın herhangi bir açıdan ilginç olduğunu iddia etmenin soyu neredeyse tükenen bir dinazorun son nefesini verme sancularına benzemeye başladığını aktarmıştır.²¹ Harvey'in tespit ettiği durum, ülkelerin özgünlüklerine göre değişik yollar izleyerek benzer dönemlerde ortaya çıkmıştır. Nitekim sosyalizmin uluslararası alanda yaşadığı çözümler ve neo-liberalizmin yaygınlaşan söylemleri 1980'li yıllarla birlikte Türkiye'de de yankılanmaya başlamıştır. 1980 darbesinin ardından yoğunlaşan neo-liberal politikalar, hayatın her alanını kapsamlı değişimlere uğratmış, sosyalizmi gerçekleştirme ihtimali olmayan uzak bir hayal olarak sunmuştur. Hozat örneğinin böylesi bir konjonktürde ortaya çıkması anlamlıdır; çünkü sosyalizmin bir seçenek olarak temsil edilebileceği ve yerel güçlerin özgünlüklerine uyarlanabileceği iddiasını sürdürmüştür.

---

¹⁹ Örneğin Mazgirt Belediyesi 2009 yerel seçimlerinde Mazgirt Demokratik Halk Dayanışması tarafından kazanıldığında belediye yönetiminde AKP bulunuyordu.

²⁰ Cevdet Konak, asker ve polis oylarının yıllar içerisinde büyük bir artış gösterdiğini ve 2014'te geldiğinde bu sayının 700 civarına ulaştığını aktarmıştır. Konak, bu sayının toplam seçmen sayısının dörtte birine tekabül ettiğini dolayısıyla Hozat'ta önemli bir etken haline geldiğini belirtmiştir.

²¹ David Harvey, *Umut Mekânları*, Metis Yayınları, İstanbul, 2008, s. 18.

Sosyalistlerin Hozat Belediyesi'ni iki dönem üst üste yönetmesi başlı başına büyük bir olgudur. Çünkü sosyalist hareketin tarihinde ilk defa bir yerelde on yıl belediye düzeyinde çalışmalar yapılmıştır. Dolayısıyla sosyalist hareket ilk defa bir yerelin sosyal, kültürel, ekonomik, kentsel sorunları ve talepleriyle bu ölçekte karşı karşıya gelmiştir. Hozat Belediyesi'yle birlikte sosyalistler genel söylemler düzeyinden özel politikalar aşmasına geçmiştir. Bu, son derece kıymetlidir; çünkü bir işi yapmakla teorik olarak savunmak arasında farklılıklar bulunmaktadır. Teori ve pratik arasındaki uyum (ya da uyumsuzluk), ya özneyi aşan bir tutum ortaya çıkarır ya da özneyi karşıtına dönüştürür. Hozat örneğinin bu tartışmaları güncel kaldığı görülmektedir.

Hozat örneği, sosyalistlerin kendi program ve söylemlerini temel alarak yarattıkları bir örnek olarak da önemlidir. Hozat örneğinden önce (ve sonra) çeşitli yerelerde kendisini sosyalist olarak tanımlayan bireylerin (ve kimi partilerin) sistem partilerinin listelerinden seçimlere katıldıkları bilinmektedir. Bu bireyler “kapsayıcı olmak”, “seçmenlerin tamamına hitap edebilmek”, “sistemin yarattığı önyargılara maruz kalmamak” gibi kaygılarla doğrudan sosyalist programı öne çıkarmamışlardır.²² Bu tutumun sosyalist hareketin dönüşüm programını törpüleyerek sistem tarafından kapsanan bir figüre dönüştürülmesine hizmet ettiği söylenebilir.

Hozat Deneyimi Sosyalistlerin Yerel Yönetim Perspektifini Genişletmiştir

2004 programında belediyelerin işlevinin yol, su, kanalizasyon ve çöp toplama gibi klasik görevleri yerine getirmekle sınırlandırıldığını vurgulayan sosyalistler, bu algıyı değiştirmeye aday olduklarını ifade etmişlerdir. Sosyalist hareketin 2004 öncesi yerel yönetim birikiminin, sınırlı teorik respitlerden ibaret olduğu söylenebilir. Hozat örneği, bu respitleri aşarak kompleks tartışmaları sosyalist hareketin gündemine taşımıştır. “Sosyalist yerel yönetimleri ortak bir meclis altında toplama”, “seçimlere katılacak adayları belirleme”, “kent ekonomisini sosyalist programla uyumlu bir şe-

---

²² CHP listelerinden aday olan birçok eski sosyalist bu söylemleri dile getirmektedir. Devrimci-Halkçı Yerel Yönetimler Sempozyumu'nda Hatay Samandağ Belediye Başkanı Mithat Nehir, yaptığı sunumda adaylaşma süreci hakkında bilgi verirken benzer ifadeler kullanmıştır. Bkz. *Devrimci Halkçı Yerel Yönetimler, A.g.e., ss. 211-216.*

kilde yapılandırma”, “AB projelerine yaklaşım” gibi birçok tartışma başlığında daha derinlikli analizler yapma ihtiyacı Hozat örneğiyle birlikte hâsıl olmuştur. Bu tartışmalar 2011 yılında Hozat ve Mazgirt belediyelerinin çağrıcısı olduğu “Devrimci Halkçı Yerel Yönetimler Sempozyumu”nda kendisini göstermiştir.²³ Sempozyum; onlarca belediyeyi, emek ve meslek örgütünü ve akademisyenleri bir araya getirerek sosyalist, devrimci, halkçı belediyelerin sorunlarını tartışmış ve çözümler üretmeyi hedeflemiştir. Sempozyumun açığa çıkardığı enerjiye ve kamuoyunda yarattığı etkiye bakıldığında hedefine ulaştığı söylenebilir. Bu çapta bir organizasyonun sosyalist hareketin tarihinde bir ilk olduğu da not edilmelidir.²⁴

Buradan hareketle, 2004 yılında Hozat Belediyesi’ne aday olmakla başlayan sürecin Hozat İlçesi’ne sıkışıp kalmadığı, aksine sosyalistlerin yerel yönetim perspektifini genişletmesine vesile olduğu tespit edilebilir. Yedi yıl içerisinde sosyalist (ve halkçı) yerel yönetimlere rehberlik edecek bir meclis oluşturma fikrine ulaşılması ve bu hedefe ulaşmak için yoğun çalışmalar yürütülmesi yakalanan ivmenin göstergeleri olarak okunabilir.

Başka Örneklerin Çıkışına Kaynaklık Etmiştir

Sosyalizmi savunmanın bir çeşit yaşlılık hastalığına²⁵ yakalanmakla eş değer tutulduğu bir dönemde Hozat’ta gerçekleştirilen çalışmaların pek çok kesimi etkilediği görülmektedir. Belediyenin 2004-2008 dönemlerine ait çalışma raporu bu etkiyi tespit edebileceğimiz veriler sunmaktadır. Örneğin 2005 yılında Hozat/Altınçevre Köyü’ne bağlı Kurkurik Mezrası’nda bir vatandaşın arazisini ücretsiz tahsis etmesi ile ekolojik buğday ve nohut ekimi yapılması birçok açıdan değerli bir emsaldir. Aynı yıl Al-

---

²³ Sempozyum öncesinde ve sonrasında çeşitli illerde düzenlenen çalıştaylar Hozat örneğinin vesile olduğu tartışma başlıklarının kapsamı hakkında fikir vermektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. *Devrimci Halkçı Yerel Yönetimler Umud ve Mücadele Mekanlarından Deneyimler*, Patika Kitap, İstanbul, 2013.

²⁴ Sempozyum tebliğlerinin bir kısmı, *Devrimci Halkçı Yerel Yönetimler Umud ve Mücadele Mekanlarından Deneyimler* adıyla kitaplaştırılarak kamuoyunun ilgisine sunulmuştur.

²⁵ David Harvey, *Umud Mekanları* adlı eserinde 1980’li yıllarla birlikte Marx hakkında konuşmanın yaşlılık hastalığına yakalanmakla eş değer tutulmaya başladığını aktarmaktadır. Bkz. David Harvey, *Umud Mekanları*, A.g.e., s. 18.

manya'da gerçekleştirilen dayanışma gecelerinden elde edilen gelir ve İstanbul'da çeşitli kesimlerin yaptığı katkılarla belediyeye iş makineleri alınması önemli örneklerdir.²⁶ 2004-2014 yılları arasında yurtiçinde ve dışında benzer örnekler gerçekleşmiştir. Bu zaman zarfında sosyalistlerin, Hozat Belediye Başkanı Cevdet Konak şahsında fazlasıyla gündemleştiği ve geniş kesimlerin ilgisine mazhar olduğu görülmektedir.

Hozat örneği, 2000'li yılların genel karakteristiği içerisinde bir "umut adacığı" olarak belirmiştir. Hozat'ta görünür olan çalışmalara eşlik eden söylemler Hozat'ın sınırlarını aşarak başka yerellere de esin kaynağı olmuş, sosyalistlerin nostaljik söylemlerin ötesine geçerek bir kenti yönetebileceğini göstermiştir. 2018 yılı itibariyle Dersim/Mazgirt ve Ovacık ilçelerinde çalışmalarını sürdüren sosyalist belediyelerin Hozat örneğinden feyz aldığı söylenebilir.²⁷

Sistem Belediyeciliğini Aşan Pratikler Sergilemiştir

Konak, 2004'te Hozat Belediyesi'ni 864.000,00 TL (Faizler ve cezalarla birlikte 1.300.000,00 TL'yi aşmıştır) borçla devraldıklarını, göreve başladıklarında belediyenin hesap bakiyesinin sıfıra yakın olduğunu ve belediyeye ait iş makinelerinin tamamının bozuk ya da çalışmaz vaziyette bulunduğunu aktarmıştır.²⁸ Sosyalistler kısıtlı imkânlarına rağmen belediyenin teknik imkânlarını genişletmiş, araç gereç ihtiyaçlarını çözmüş²⁹ ve belediyenin kaynaklarını koruyarak³⁰ gelir gider tablosunu aylık olarak

---

²⁶ 01 Nisan 2004-31 Aralık 2008 Dönemlerine Ait Hozat Belediyesi Çalışma Raporu, s. 2.

²⁷ Yerel seçimleri kazanamayan başka önemli örneklerin de olduğu not edilmelidir. Bununla birlikte sosyalistler 2009 yılında Dersim/Perçek'te de seçimleri kazanmış fakat 2014 yılında seçimler kaybedilmiştir.

²⁸ 01 Nisan 2004-31 Aralık 2008 Dönemlerine Ait Hozat Belediyesi Çalışma Raporu, s. 1.

²⁹ Cevdet Konak, 10 yıl içerisinde belediyeye on bir yeni araç kazandırıldığını ve iş görmez durumda olan sekiz aracın bulunduğunu aktarmıştır. Bkz. <http://www.ozgurdersim.com/haber/belediyeyi-halka-teslim-etti-7593.htm>.

³⁰ Cevdet Konak, 3 Nisan 2014 tarihinde halka hitaben yaptığı konuşmada, belediyeye ait 103 menkul/gayrimenkul bulunduğunu ve bunların değerinin 13 milyon lira civarında olduğunu aktarmıştır. Kendi dönemlerinde bu kaynakların korunduğunu, bundan sonra kaynakların halk tarafından korunması gerektiğini belirtmiştir. Bkz. <http://www.ozgurdersim.com/haber/belediyeyi-halka-teslim-etti-7593.htm>.

ilan etmiştir. Sosyalistler içme suyu projesi,³¹ altyapı ve çevre düzenlemeleri³² gibi belediyeçilik hizmetlerinin yanında eğitim, sağlık, kültür, sanat ve sosyal yaşam alanlarında da kapsamlı çalışmalar hayata geçirmiştir.³³ Böylesi kapsamlı çalışmalara ek olarak siyasi iktidarın Hozat sokaklarındaki sembollerinin yerine halkın ve sosyalist hareketin sembollerini geçiren sosyalistlerin, hem toplumsal bir bellek oluşturmaya çalıştıkları hem de bütünlüklü bir dönüşüm programı uyguladıkları söylenebilir. On yıllık dönemde, Dersim katliamında sorumluluk üstlenen Korgeneral Abdullah Alpdoğan'ın isminin verildiği sokağın adı Özgürlük Sokağı olarak değiştirilmiş; Hamidiye Mahallesi, Dersim Mahallesi'ne dönüştürülmüş; Deniz Gezmiş, Hüseyin Cevahir, Kazım Koyuncu, Ahmet Kaya, Hasret Gültekin isimleri caddelere, sokaklara, çeşmelere verilmiştir.

Sosyalistler bahsi yapılan çalışmaları siyasi iktidarın baskıları altında gerçekleştirmiştir. Deniz Gezmiş isminin bir caddeye verilmesinin, içme suyunun evlere ücretsiz dağıtılmasının, Newroz kutlaması için asılan pankartta “w” harfinin kullanılmasının dahi davalara-soruşturmalara konu edildiği düşünüldüğünde karşılaşılan engellerin boyutunu tahmin etmek güç değildir.

Hozat Örneğinin Eksikleri: Sosyalist Hareket Programatik Olarak Ortaklaşmadı

Türkiye sosyalist hareketinin öteden beri kendi arasında gelişkin bir iş yapma kültürü olmadığı bilinmektedir. Öyle ki politik gelişmelere bağlı

---

³¹ 2004 yılından başlamak üzere belediyenin imkânları ve halkın desteğiyle temiz içme suyu kaynakları artırılmıştır. Bu çalışmalar AB destekli içme suyu projesiyle birleştirilerek Hozat'ın içme suyu sorunu çözülmüştür. Ayrıntılı bilgi için bkz. 01 Nisan 2004- 31 Aralık 2008 Dönemlerine Ait Hozat Belediyesi Çalışma Raporu, ss. 11-15.

³² Sosyalistler, Hozat'ın bütün mahallelerinde yoğun bir çalışma yürütmüş, halkın belediyeçilik hizmeti konusundaki beklentilerini karşılamıştır. Yapılan çalışmaların kapsamı makalenin boyutlarını fazlasıyla aştığı için yer verilmemiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. 01 Nisan 2004-31 Aralık 2008 Dönemlerine Ait Hozat Belediyesi Çalışma Raporu'na ve 2014 Hozat yerel yönetim programı.

³³ Cemevi yapılması için arsa tahsis edilmesi; sosyo-kültürel hayatı zenginleştirecek etkinlikler gerçekleştirilmesi, kadınların yerelin sosyal hayatına katılması; maddi durumu iyi olmayan, herhangi bir engeli olan, dört ve üstü nüfusu bulunan ailelere (ya da bireylere) 10 m³'e kadar ücretsiz su verilmesi gibi her biri kendi başına büyük anlam taşıyan örnekler bu çalışmaların küçük bir kısmını oluşturmaktadır.

olarak ortaya çıkan kısa vadeli eylem birliktelikleri dışında kayda değer ortaklıklardan bahsetmek güçtür. Parti ve örgütlerin ideolojik farklılıkları, güncel politik konumlanışları ile geçmişten getirdikleri kimi anlaşmazlıklar kısa, orta ve uzun vadeli hedefler ekseninde nitelikli birliktelikler oluşturmayı engellemektedir. Bu bağlamda sosyalistlerin Hozat'ta 2004 ve 2009 yerel seçimlerine ortak programla katılmalarına rağmen gerçek anlamda bir ortaklaşmayı sağlayamadığı söylenebilir. Nitekim 2014 yerel seçimlerine iki ayrı listeyle katılan sosyalistlerin, gerek on yıllık süreci ele alışı gerekse de kullandığı argümanların niteliği bu iddiayı desteklemektedir. Hozat'ta ulaşılan seviyeyi daha da ilerletmek ve yerelliğin sosyalist dönüşümünü sağlamak yerine, tali meselelerle uğraşır hale gelmenin parti, grup ve bireyler arasında cereyan eden çekişmelere davetiye çıkardığı ileri sürülebilir. Nihayetinde 2014 seçimlerine iki dönem belediye başkanlığı görevi yapan Cevdet Konak, Devrimci Güç Birliği'nin adayı olarak katılırken on yıllık dönemin şekillenmesinde belirleyici düzeyde katkısı olan Hozat Halk Dayanışması ise TKP listelerinden katılmıştır.³⁴

Parti	Yıl 2014
BAĞIMSIZ (Cevdet KONAK)	590
TKP	657
CHP	707
AKP	112
MHP	21

2014 Hozat Yerel Seçim Sonuçları

Yukarıdaki tablodan hareketle kimi tespitler yapılabilir. Öncelikle, sosyalist hareket birlikte hareket etmiş olsaydı seçimleri rahatlıkla kazanabileceği anlaşılmaktadır. Nitekim Hozat Halk Dayanışması, 2014 seçimlerinin kaybedilmesine gerekçe olarak sosyalist hareketin parçalı duruşunu göstermektedir.³⁵ Diğer taraftan Hozat deneyiminin halkın inisiyatifini

³⁴ Ayrışmanın gerekçeleriyle ilgili karşılıklı olarak yapılan açıklamalara makalenin kapsamı nedeniyle yer verilmemiştir. Hozat Halk Dayanışması'nın açıklaması için bkz. <http://www.halkingunlugu1.org/index.php/guncel/item/1891-tarih-%C3%A7arp%C4%B1r%C4%B1c%C4%B11%-C4%B1%C4%9F%C4%B1-ve-ger%C3%A7ekler>.

³⁵ Açıklamanın tamamı için bkz. <http://altincagyolcusu.blogspot.com.tr/2016/03/hozattan-basanklk-manzaralar.html>.

yeter düzeyde geliştiremediği de iddia edilebilir; çünkü sosyalistlerin ayrışmasıyla birlikte halk da ayrışmış, on yıllık birikim ve emek bir anda sosyalistler arasındaki seçim yarışının nesnesi haline gelmiştir. Bu şartlar altında halkın inisiyatif olarak ayrışmanın önüne geçmesi ve sosyalist deneyimin üçüncü döneme taşınmasında garantör olması beklenirdi; lakin olmadı. Zira Hozat halkı, kritik anlarda özgüvenle öne çıkarak inisiyatif alacak kurumsal bir kimlikten, yani Halk Meclislerinden yoksun kalmıştır. Dolayısıyla süreçlere etki eden özneleşmiş bir tutum yerine ayrışmaya taraf olan edilgen bir tutum ortaya çıkmıştır.

Sosyalist hareketin ortaklaşamaması sadece 2014 seçimlerinin kaybedilmesine değil on yıllık zaman zarfında açığa çıkan başkaca eksiklere de kaynaklık etmiştir. Aşağıda yer verilen başlıklar bu kapsamda ele alınmıştır.

Çalışmalar Kurumsallaştırılmadı

Şükrü Aslan, 1 Mayıs Mahallesi örneğini değerlendirirken sosyalist hareketin bu pratikle birlikte mekâna müdahale anlamında gözünün açıldığını ve kent hareketini örgütlerken kendisini de örgütlediğini tespit etmektedir.³⁶ Sosyalist hareketin tarihsel ve güncel deneyimleri dikkate alındığında Şükrü Aslan'ın bahsettiği “kendini örgütleme” pratiğinin kurumsallaşmış bir yönetim mekanizmasına taşınmadığı söylenebilir. Şüphesiz kapitalist sistemin sosyalist hareket üzerindeki baskı politikaları kurumsallaşma olgusunu etkilemektedir. Lakin dışsal etkilere rağmen sosyalist harekete içkin kimi eksikler de göze çarpmaktadır. Hozat örneği dikkate alındığında sosyalistlerin tarihsel deneyimlerini sentezleyerek yerel rehberlik edecek kurumsal, kolektif bir yönetim mekanizması oluşturmadığı görülmektedir.

Teorik ve pratik olarak kurumsallaşamama olgusunun çeşitli sorunların ortaya çıkışına kaynaklık ettiği iddia edilebilir. Yerellikte genellikle yalnız kalan, işleyen bir mekanizmanın parçası olmayan belediye başkanlarının ve belediye meclis üyelerinin kaçınılmaz olarak birtakım hatalar

---

³⁶ Şükrü Aslan, “Kent Mekânına Aşağıdan Müdahalenin Bir Örneği Olarak 1 Mayıs Mahallesi Deneyimi”, *Devrimci-Halkçı Yerel Yönetimler Umut ve Mücadele Mekânlarından Deneyimler*, A.g.e., s. 185.

yapabileceği söylenmelidir. Nihayetinde kurumsallaşmış bir yönetim, kurumsal bir temsil ve kolektif bir akıl yaratır. Aksi pratiklerse deneyimlerin çoğunlukla dönemler veyahut kişilerle anıldığı, zamanla unutulduğu, birikimli ilerlemeyen süreçler doğurur. Hozat Belediyesi'nde kurumsallaşamama olgusunun çeşitli boyutlarda görünür olduğu söylenebilir. Örneğin, kurumsal bir aklın yaratılamaması, sergilenen pratiklerin sosyalist programla ne oranda uyumlu olduğunun yeter düzeyde tartışılmamasına sebebiyet vermiştir. Bu nedenle sosyalist belediyelerin yaşadığı mali krizler nedeniyle sıklıkla yararlandıkları AB projelerinin ve dönem dönem ölçüt olarak atıf yapılan AB yerel yönetim şartnamesinin sosyalist programla çelişen yönlerini aşmak için neler yapılması gerektiği ciddiyetle değerlendirilmemiştir. Foti Benlisoy, bu tartışmayı Devrimci Halkçı Yerel Yönetimler Sempozyumu'nda yürütmüş ve "AB yerel yönetim şartnamesinden keskin bir uzaklaşma ama nasıl?" diye sormuştur.³⁷ Benzer durum "TOKİ projeleri", "iş çevrelerini yatırımlara teşvik"³⁸ etme tutumları ve diğer finansal destek girişimleri için de geçerlidir. Zira "yerellikte ortak kullanılan varlıkları kolektif ve kullanım değeri üzerinden tanımlayacak yeni işleyişler bulmak yerine, mali kaynak yaratma peşinde bu varlıkları değerlendirmeye girişmek alternatif bir varoluşun imkânlarını ortadan kaldırmaktadır. Dahası, yerellikleri kapitalist birikim sürecine çekerek yeni kapitalist girişimciler yaratmaktadır. Bu nedenle yerelliklerde sadece dışarıdan dayatılana (devlete ya da egemen kültüre) karşı olmakla sınırlı mücadele dilinin değişmesi ve yerelliklerin kapitalist sistem içerisine dâhil olma sürecine karşı çıkan çoğul gerçeklikleri kapsaması gerekmektedir".³⁹

Sosyalist belediyeleri kuşatan mali zorlukların istemeyerek de olsa birçok pratiğe yön verdiği bilinmektedir. Bu, bir noktaya kadar kabul edilebilir lakin "mali kuşatmayı" yaracak bir yol haritasının bu sürece yön vermesi gerekir. Bunu başarmanın söylendiği kadar basit olmadığı açıktır.

---

³⁷ Foti Benlisoy, "Devrimci Yerel Yönetimler ve Aşağıdakilerin Demokrasisi", *Devrimci-Halkçı Yerel Yönetimler Umut ve Mücadele Mekânlarından Deneyimler*, A.g.e., s. 78.

³⁸ Hozat yerel yönetim programlarında da geçen ifadelerle atıf yapılmıştır.

³⁹ Fuat Ercan, "Sermaye Birikiminin Saçılma Sürecinde Yerelin Kapitalleşme Eğilimleri ve Anti-Kapitalist Yerellikleri Düşünmek", *Devrimci-Halkçı Yerel Yönetimler Umut ve Mücadele Mekânlarından Deneyimler*, A.g.e., s. 43.

Hatta sosyalist hareketin ve yerelliklerin somut durumu dikkate alındığında bu “reddiyeci tutumun” bir iş yapamamak anlamına geldiği söylenecektir. Bu nedenle kurumsallaşamamanın yaşanan zorlukları daha da perçinlediği ifade edilmelidir. Sosyalist hareket açısından kapitalist sistemin yerel yönetim örneklerini aşarak yeni ve farklı örnekler yaratmak zorunluluk olduğuna göre bu şekillenışı sağlayacak kurumsal mekanizmalar yaratmak da bir o kadar zaruridir.

Halk Meclisleri Oluşturulamadı

Halk Meclislerini, bir yerleşim yerinin idari, ekonomik, sosyal, kültürel alandaki tüm stratejik planlarını görüşüp karara bağlayan en yetkili organ olarak tanımlayan sosyalistler; meclisler vasıtasıyla halkın temsil, katılım ve denetim mekanizmalarına dâhil olduğunu savunmaktadır. Buna göre belediye sınırları içerisinde bulunan her mahallede bir Mahalle Komisyonu kurulması; ihtiyaç duyulan her alanda çalışma usullerini yönetmeliklerle belirlemek suretiyle Gençlik Komisyonu, Kadın Komisyonu, Kültür Komisyonu, Yaşlılar Komisyonu, Engelliler Komisyonu gibi komisyonlar oluşturulması kararlaştırılmıştır. Geniş tabanlı halk örgütlülüğü sağlandıktan sonra Halk Meclisi Tüzüğü hazırlanarak her bir komisyonun temsilcileri ile Sivil Toplum Örgütü temsilcilerinden oluşan Hozat Halk Meclisi'nin kurulması öngörülmüştür.⁴⁰

Sosyalistler ifade ettikleri haliyle Halk Meclislerini oluşturamamış, 2009 ve 2014 yerel yönetim programlarında bu duruma özeleştirel yaklaşmıştır. Hozat'ta Halk Meclislerinin yokluğu kitlesel halk toplantıları düzenlenerek ve meclis toplantıları halka açılarak giderilmeye çalışılmıştır. Cevdet Konak, on yıllık zaman zarfında gerçekleştirilen bütün meclis toplantılarının (yaklaşık 110 toplantının) anonslarla duyurusunun yapıldığını, tamamının halka açık olduğunu ve yereli ilgilendiren bütün kararların bu toplantılarda alındığını aktarmıştır. Halkın toplantılara katılması, belediye çalışmaları ve gerçekleştirilmek istenen projelerle ilgili fikirlerini beyan etmesi Hozat açısından yeni bir deneyimdir. Bu haliyle dahi önemli farklar yaratıldığı söylenebilir.

---

⁴⁰ 2004 Yerel Yönetim Programı, s. 3. ve 2009 Yerel Yönetim Programı, ss. 3-4.

Bununla birlikte meclis toplantılarını halka açmak ile Halk Meclisi temsilcilerinin yer aldığı toplantılar düzenlemek arasında nitel bir fark olduğu belirtilmelidir. Zira halk, kurumsal bir kimlik kazanarak belediye yönetiminde temsil edilememiştir. Dolayısıyla kendi mahallesinden başlamak üzere yaşamında özneleştiği yeni bir tutum şekillenememiştir; yerelîği ilgilendiren sorunların kurumsallaşmış komisyonlar aracılığıyla tartışıldığı, çözümler üretildiği ve nihayetinde daha geniş bir bileşenle tartışılarak perspektif kazandığı mekanizmalar oluşturulamamıştır.

Aday Belirleme Süreçlerinde Fark Yaratılmadı

Sosyalist hareket “aday belirleme” yöntemlerine ilişkin gelişkin söylemler dile getirmektedir. Dileyen herkesin her düzeydeki göreve aday olabileceği şeffaf mekanizmalar yaratmak, sosyalist hareket içerisinde genel olarak kabul görmektedir. Bununla birlikte belediye başkanı ve belediye meclis üyelerinin ön seçim yapılarak belirlenmesi, her dönem başka bireylerin ön plana çıkması gibi hususlar da olumlanmaktadır. Nihayetinde belirleyici olan sosyalist bir dönüşüme ulaşmaksa vurgunun bireylerin şekilsel olarak öne çıktığı makamlara değil, mekanizmaya yapılması anlamlıdır. Sosyalist hareket genel teamüllerine rağmen argümanlarını pratikleştirme konusunda yetersiz kalmıştır.⁴¹ Şüphesiz bütün söylemlerin her zaman ve mekânda koşulsuz olarak hayata geçmesi beklenemez. Zira dönemlerin özgünlükleri söylemlerin yeni bir içerikle ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Aday belirleme süreçlerine etki eden faktörlere rağmen sosyalistler, adaylarını belirlerken halkın inisiyatifini ön plana çıkaran yöntemler geliştirmelidir. Bu yaklaşım, hem sosyalist hareket ile sistem partileri arasındaki farkın belirginleşmesine hem de halkı birleştiren yeni bir yönetim anlayışı gelişmesine hizmet eder.

Sonuç

Ortalama insan ömrü dikkate alındığında on yıl uzun bir zaman dilimidir; fakat sosyal, kültürel, siyasal, ekonomik alanlarda radikal dönüşümler mümkündür.

---

⁴¹ Dersim Demokratik Halk Dayanışması bu söylemi pratikleştirmek için dönem dönem adım atmıştır lakin ne oranda hedefine ulaştığı ayrı bir tartışmanın konusudur.

şümler gerçekleştirmeyi hedefleyen sosyalist bir yerel yönetim içinse on yıl kısa bir zamandır. Hozat Belediyesi örneğinde görüldüğü üzere sistemin siyasi ve ekonomik kısıncı, belediyenin asgari hizmetleri gerçekleştirecek araç gereçlerden yoksun olması, sosyalist hareketin kurumsallaşmış yönetim mekanizmaları oluşturamaması gibi hususlar yerelliğin radikal dönüşümünü perdeleyen etkenler olarak ön plana çıkabilmektedir. Sosyalist hareket bütün dezavantajlara rağmen 2004-2014 yılları arasında Hozat'ta önemli bir yerel yönetim örneği sergilemiştir. Hozat örneği, Hozat halkının ve Hozat Belediyesi'yle dayanışma içerisinde olan geniş kesimlerin özverili çalışmalarıyla sosyalist hareketin yerel yönetim tahayyülünü genişletmiş; Türkiye sosyalist hareketinin mücadele tarihine birçok ilki kazandırmıştır. Bu olumluluklarla birlikte sosyalist harekete içkin bazı ideolojik ve politik sorunlar kimi eksiklerin ortaya çıkışına sebebiyet vermiştir. Netice itibarıyla sosyalist hareket Hozat örneğini geliştirme olanaklarını değerlendirememiş, tali meseleleri gündemleştirmiş ve 2014 yılında ayrışarak çok önemli bir deneyimin sonlanmasına yol açmıştır. Seçimler kaybedildikten sonra Devrimci Güç Birliği, Hozat Belediyesi'ni halka teslim ettiğini açıklamış ve Hozatlıları on yıllık birikime sahip çıkmaya çağırmıştır.⁴² Sürecin Hozat halkı ve sosyalist hareket açısından nasıl bir seyir izleyeceğini zaman gösterecektir.

Hozat Belediyesi'nin sosyalist birikimi yeni okuma biçimleriyle irdeleterek daha geniş kesimlerle buluşmayı beklemektedir. Şayet Hozat örneği derinlikli analizlerin konusu edilebilirse neoliberal politikalara karşı yeni bir konumlanışın teori ve pratiğine önemli katkılar sunacaktır.

Kaynakça

Bauman, Z. (2012), *Küreselleşme Toplumsal Sonuçları*, İstanbul, Ayrıntı.

Cevdet Konak ile mülakat, 21Şubat 2018, İstanbul.

Devrimci Güç Birliği Hozat Yerel Yönetim Programı, Dersim (2014).

Foucault, M. (1987), *Söylemin Düzeni*, İstanbul, Hil.

Furedi, F. (2001), *Korku Kültürü, Risk Almamanın Riskleri*, İstanbul, Ayrıntı.

Gültekin, A.K. ve Gündoğdu, İ. (Ed.) (2013), *Devrimci-Halkçı Yerel Yönetimler Umud ve Mücadele Mekânlarından Deneyimler*, İstanbul, Patika.

---

⁴² Haberin tamamı için bkz. <http://www.ozgurdersim.com/haber/belediyeyi-halka-teslim-etti-7593.htm>.

- Harvey, D. (2008), *Umut Mekânları*, İstanbul, Metis.
- Hozat Belediyesi Çalışma Raporu (2004-2008), Dersim (Ocak 2009).
- Hozat Yerel Yönetim Programı, Dersim (2004).
- Hozat Yerel Yönetim Programı, Dersim (2009).
- Sennet, R. (2013), *Kamusal İnsanın Çöküşü*, İstanbul, Ayrıntı.
- Tuna, Ş.G. ve Orhan, G. (Ed.) (2013), *Dört Dağa Sığmayan Kent –Dersim Üzerine Ekonomi-Politik Yazılar*, İstanbul, Patika.

Makaleler ve İnternet Kaynakları

- Atay, T. “Dersim’den Sosyalizm Manzaraları”, *T24*, 18 Ekim 2010.
- Nurhak, Ozan K. “Halkın İktidarına Yürüyenlerin Yerel Kilometre Taşları: Demokratik Yerel Yönetimler”, *Sendika62.Org*, 04 Aralık 2011.
- “Cevdet Konak Hozat Belediyesi’ni Halka Teslim Etti!”, <http://www.ozgurdersim.com>, İndirme Tarihi: 05 Ocak 2018.
- “Deniz Gezmiş Caddesi’ne Ayrımcılık Reddi”, <http://haber.sol.org.tr/>, İndirme Tarihi: 16 Ocak 2018
- “Hozat Belediye Başkanı Gözaltına Alındı”, <https://www.evrensel.net>, İndirme Tarihi: 02 Şubat 2018.
- “Hozat’tan Başkanlık Manzaraları”, <http://altincagyolcusu.blogspot.com.tr>, İndirme Tarihi: 02 Ocak 2018.
- “ÖDP’nin Belediye Aşkı”, <http://www.milliyet.com.tr>, İndirme Tarihi: 17 Ocak 2018.
- “Sosyalistlerin Belediye Deneyimleri”, <http://birgunarsiv.net>, İndirme Tarihi: 12 Şubat 2018.
- “Tarih Çarpıtıcılığı ve Gerçekler”, <http://www.halkingunlugu1.org>, İndirme Tarihi: 29 Aralık 2017.
- “Tunceli’de Fişleme Skandalı”, <http://www.hurriyet.com.tr>, İndirme Tarihi: 15 Ocak 2018.